

درس خارج فقه استاد حمید درایتی

جلسه هشتم، ۳۰ شهریور ۱۴۰۰

موضوع: کتاب الشركة/ شرکت تعاونی / تقسیم سود

از مقایسه ی این دو متن قانونی، نکات ذیل بدست می آید:

- قانون شرکت های تعاونی بازاء سهام اعضاء شرکت های تعاونی سود ثابت سالانه (معادل بالاترین نرخ بهره اوراق قرضه دولتی) پیش بینی نموده است و حال آنکه قانون بخش تعاون بازاء سهام شرکت های تعاونی سود ثابتی قرار نداده بلکه کیفیت تقسیم آن را بر اساس اساسنامه و شروط ضمن عقد دانسته است.
- باید توجه داشت که سود ثابت پیش بینی شده در قانون شرکت های تعاونی نیز صرفا از جانب زیاده معین می باشد و الا از جانب نقصان تعینی نداشته و با پایین بودن درآمد های سالانه شرکت، احتمال کاهش آن وجود دارد.
- قانون شرکت های تعاونی از سود خالص شرکت (بعد کسر هزینه ها و ذخائر و سود سهام) تعبیر به درآمد ویژه نموده است، همچنان که منفعت مازاد بر سود سهام برای اعضاء را مازاد برگشتی می خواند [1] و حال آنکه این دو اصطلاح در قانون بخش تعاون وجود ندارد.
- قانون شرکت های تعاونی اعضاء شرکت را از درآمد های حاصله از معاملات شرکت با غیر اعضاء، مازاد بر سود سهام منتفع ندانسته است و حال آنکه بر اساس قانون بخش تعاون، اعضاء از جمیع منافع شرکت بهره مند خواهند بود.
- قانون شرکت های تعاونی بهره مندی اعضاء از مازاد برگشتی را به تناسب معاملات آنان با شرکت دانسته است و حال آنکه بنابر قانون بخش تعاون تفاوتی بین منابع درآمد های شرکت در تقسیم سود خالص وجود ندارد.
- قانون شرکت های تعاونی ذخیره قانونی الزامی را ۱۲٪ درآمد سالانه معین نموده است و حال آنکه این رقم در قانون بخش تعاون حداقل ۵٪ می باشد.
- قانون شرکت های تعاونی ذخیره قانونی منافع حاصله از فروش به غیر اعضاء را دائما و منافع حاصله از فروش به اعضاء را تا زمانی که مبلغ کل ذخیره به میزان معدل سرمایه سه سال اخیر شرکت نرسیده باشد، الزامی می داند و حال آنکه بر اساس قانون بخش تعاون تفاوتی بین این دو منفعت وجود نداشته و لزوم ذخیره آن منوط به نرسیدن مبلغ کل ذخیره به میزان يك چهارم سرمایه سه سال اخیر شرکت می باشد.

- قانون شرکت های تعاونی کسر سایر ذخائر را موقوف بر پیش بینی در اساسنامه نموده است و نسبت به اندوخته احتیاطی تصریحی ندارد و حال آنکه بر اساس قانون بخش تعاون، اندوخته کردن حداکثر ۵٪ سود خالص شرکت ضروری می باشد.
- قانون شرکت های تعاونی ۳٪ از درآمد های شرکت را مربوط به اتحادیه تعاونی نظارت و هماهنگی منطقه ای و یا وزارت تعاون و امور روستاها دانسته است و حال آنکه در قانون بخش تعاون کسر چنین هزینه ای الزامی نمی باشد.
- قانون شرکت های تعاونی تصریحی بر کسر درصد پاداش های مصوب مجمع عمومی برای بدست آمدن سود خالص ننموده و حال آنکه این هزینه در قانون بخش تعاون پیش بینی شده است.

---

[1] با توجه به اینکه مازاد برگشتی عبارت است از برگشت مقداری از درآمد های حاصله از فروش شرکت به اعضا، روشن می شود که اساسا این اصطلاح مربوط به شرکت های تعاونی مصرف و توزیعی است زیرا در شرکت های تعاونی تولید، فروش محصول و خدماتی وجود ندارد تا برگشت مقداری از منافع آن به اعضا تصویر شود.